

Reykjavík 26. janúar 2022

Umsögn Sjúkraliðafélags Íslands um mótun heilbrigðisstefnu fyrir aldraða.

Sjúkraliðafélag Íslands þakkar tækifærið að gefa umsögn um umrædda þingsályktun. Félagið leggur mikla áherslu að í stefnumótun á sviði heilbrigðismála sé tekið tillit til hlutverk sjúkraliða og aukinnar menntunar þeirra, ekki síst við hjúkrun aldraða. Heilbrigðisþjónusta og umönnun sjúkraliða snýr ekki síst að öldruðum og skiptir máli að aðkoma þeirrar stéttar að stefnumótun um heilbrigðisþjónustu við aldraða sé tryggð.

Þá er ljóst að áhersla á þá þekkingu og nærhjúkrun sem sjúkraliðar bjóða upp á, sparar ekki einungis þjáningar heldur einnig fjármuni vegna dýrari úrræða sem ella yrði gripið til gagnvart þessum mikilvæga hópi. Heilbrigðisþjónusta sjúkraliða byggir á nánnum samneyti við sjúklinga og skjólstæðinga. Stéttin þekkir því þarfir aldraða afar vel.

Það vekur furðu að ekki er minnst einu orði á stétt sjúkraliða eða hjúkrunarfræðinga í þingsályktunni. Þessi þingsályktun er um „mótun heilbrigðisstefnu fyrir aldraða“ og því þarf að tryggja aðkomu sjúkraliða og hjúkrunarfræðinga að þeirri mótun. Rétt er að nefna slíkt grundvallaratriði í inngangi þingsályktunarinnar.

A. Sjúkraliðafélag Íslands leggur því til að í inngangsgrein þingsályktunarinnar segi: „Mótun heilbrigðisstefnu fyrir aldraða skal m.a. vera unnin í samráði við hlutaaðeigandi heilbrigðisstéttir.“

Annar töluliður markmiðs heilbrigðisstefnunarinnar er „rétt þjónusta á réttum stað“. Í ályktuninni segir að til að „skapa heildrænt kerfi sem tryggi samfellda þjónustu við notendur á réttu þjónustustigi hverju sinni og gæti að hagkvæmni og jafnræði við veitingu heilbrigðisþjónustu verði stefnumið til ársins 2030 eftirfarandi:

- a. Persónumiðuð og samþætt gæðaðþjónusta. Heilsugæslan verði styrkt enn frekar við að byggja upp heildstæða þjónustu við aldrað fólk með þverfaglegri teymisvinnu þar sem unnið er að stöðugum umbótum.
- b. Heimþjónusta verði einstaklingsmiðuð, þverfagleg þjónusta sem byggir á heildrænu faglegu mati.
- c. Velferðartækni notuð í þjónustu við eldra fólk í öllum heilbrigðisumdæmum.
- d. Samræmt mat fyrir þjónustuþörf.
- e. Fjölga kostum og möguleikum eldra fólks til að eiga heimili með eða án stuðnings.

Það er alveg ljóst að þetta markmið mun ekki nást nema sjúkraliðar sé fundinn staður í heilbrigðisstefnu fyrir aldraða. Allir ofangreindir þættir eru m.a. unnir af sjúkraliðum. Tómt mál er að tala um þverfagleg teymisvinnu án sjúkraliða.

**B. Sjúkraliðafélag Íslands leggur því til bætt verði við 2. Tölulið heilbrigðisstefnunarinnar að:
„Umrædd markmið verði unnin í samráði við hlutaðeigandi heilbrigðisstéttir“.**

Í þriðja tölulið markmiðs þingsályktunarinnar er fjallað um “fólkið í forgrunni”. Þar segir að “til að tryggja mönnun heilbrigðisþjónustunnar til lengri tíma og öruggt og gott starfsumhverfi verði stefnumið málaflokksins til ársins 2030 eftirfarandi:

„Menntun og þjálfun starfsfólks sem veitir öldruðu fólki heilbrigðisþjónustu sé í samræmi við kröfur um gæði þjónustunnar.“

Í greinagerðinni með þingsályktuninni um þetta markmið segir: „Heilbrigðisþjónusta við aldrað fólk sé mönnuð nægum fjölda fagfólks með hæfni og færni til að taka á þeim heilbrigðisvandamálum sem upp koma og einnig til að stuðla að sem bestu heilbrigði notenda heilbrigðisþjónustunnar. Tryggt verði að starfsmenn hafi faglega færni til að vinna að umbótum. Gæðauppgjör þjónustuveitenda endurspegli rétta þekkingu og þjónustu. Unnið verði að því að efla menntun, sí- og endurmenntun alls starfsfólks í heilbrigðisþjónustu við eldra fólk“.

Stjórnvöld hafa nýverið sett á fót nýtt diplómanám fyrir sjúkraliða á háskólastigi sem einblínir m.a. á öldrunarþjónustu. Þetta mikilvæga nám mun skipta sköpum í framtíðinni þegar kemur að þjónustu gagnvart eldri borgurum. Beint samband er á milli aukinnar menntunar og þjálfunar starfsfólks og gæði þjónustunnar. Þess vegna þarf að finna því stað í þessari þingsályktun. Það er ekki nóg að tala um að efla menntun starfsfólks í heilbrigðisþjónustu við eldra fólk ef síðan er ekki tekið tillit til þess þegar kemur að kjörum og starfsaðstæðum þessa sama starfsfólks.

**C. Sjúkraliðafélag Íslands leggur því til að bætt verði við 3. tölulið þingsályktunarinnar:
„Heilbrigðisstofnunum og hjúkrunarheimilum ber að fjölga menntuðu fagfólki í starfsliði í sínu og taka til til aukinnar menntunar þeirra í kjörum þess“.**

Í sjötta lið þingsályktunarinnar er fjallað um “Gæði í fyrirrúmi” og þar segir að “til að tryggja gæði og öryggi heilbrigðisþjónustunnar verði stefnumið til ársins 2030 eftirfarandi”

- a. Innleiða einstaklingsbundna þjónustuáætlun.
- b. Auka aðgengi að samræmdum upplýsingum.
- c. Húsnæði hjúkrunarrýma sem standast ekki viðmið um aðbúnað og persónulegt rými verði endurbætt, umbreytt í aðra þjónustu við aldraða eða því lokað.
- d. Hjúkrunarheimili uppfylli að minnsta kosti 80% þeirra gæðavísa sem embætti landlæknis leggur áherslu á hverju sinni.
- e. Reglulegt gæðaeftirlit er með öllum hjúkrunarheimilum á Íslandi.

Í ljósi þessa markmiðs um gæðin er ljóst að fjölga þarf fagmenntuðu fólki, og ekki síst sjúkraliðum í starfsliði hjúkrunarheimila. Hér má ekki slá slöku við enda þurfa hagsmunir sjúklinga og skjólstæðinga hjúkrunarheimila ætíð að vera í forgrunni.

D. Sjúkraliðafélag Íslands leggur til að í mótun heilbrigðisstefnu fyrir aldraða sé minnst á lágmarksmönnun fagfólks á hjúkrunarheimilum.

Í sjöunda lið þingsályktunarinnar er fjallað um nauðsynina á að það sé „hugsað til framtíðar“ en til að „ tryggja að menntun, vísindi og nýsköpun stuðli að áframhaldandi þróun heilbrigðisþjónustunnar verði stefnumið til ársins 2030 eftirfarandi:

- a. Auka hlut velferðartækni í allri þjónustu sem veitt er.
- b. Áhersla lögð á nýsköpun og vísindi í þjónustu við aldrað fólk.
- c. Stofnun Nýsköpunar-, rannsóknar- og þróunarseturs.

Aftur er vandséð að þetta markmið verði uppfyllt nema tekið sé tillit til þess starfs sem sjúkraliðar gegna.

Að lokum þá mun öldruðum fjölga úr 12,9% af mannfjölda árið 2022 í 16,4% árið 2030 og í 19,2% árið 2040 samkvæmt mannfjöldaspám Hagstofu Íslands. Mönnun heilbrigðiskerfisins þarf að taka mið af þessari staðreynd.

Virðingarfyllst,

Sandra B. Franks, formaður Sjúkraliðafélags Íslands